

ปัจจัยและแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านที่พักแรม เชิงสร้างสรรค์สู่ความยั่งยืน

ภิญญา ศิริมงคล^{1,*}

ธนกร พงษ์ภู²

(วันที่รับ: 27 พ.ค. 2568; วันที่แก้ไขเสร็จ: 26 ส.ค. 2568; วันที่ตอบรับ: 1 ก.ย. 2568)

บทคัดย่อ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นแนวทางการท่องเที่ยวที่มีบทบาทสำคัญในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชน โดยที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวลักษณะนี้ต้องได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับแนวคิดความยั่งยืน เช่น โรงแรมสีเขียว รีสอร์ทเชิงนิเวศ และโฮมสเตย์ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศยังเผชิญกับปัญหาหลายด้าน ได้แก่ การขาดแผนการบริหารจัดการที่มีความสำคัญ โครงสร้างพื้นฐานที่ไม่เพียงพอ การขาดมาตรการควบคุมผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ยังไม่ทั่วถึง จากการศึกษาพบว่า การพัฒนาที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีความสำคัญในการส่งเสริมเศรษฐกิจและการอนุรักษ์ธรรมชาติ แต่ยังมีอุปสรรคที่ต้องแก้ไข โดยเฉพาะในด้านการบริหารจัดการที่เป็นระบบ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการมีส่วนร่วมของชุมชน แนวทางที่เสนอจะช่วยให้ที่พักแรมสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่นอย่างสมดุล แนวทางการพัฒนาเพื่อให้ที่พักแรมเติบโตอย่างยั่งยืนควรมุ่งเน้นการจัดทำแผนพัฒนาให้ชัดเจน โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก พัฒนามาตรการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อการประชาสัมพันธ์ รวมถึงสนับสนุนเศรษฐกิจและวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านการพัฒนาที่พักที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ; การบริหารจัดการที่พักแรมเชิงสร้างสรรค์; ที่พักแรมเชิงนิเวศ; ความยั่งยืน

^{1,*} อาจารย์, สาขาการจัดการธุรกิจโรงแรมและออกแบบประสบการณ์ท่องเที่ยว วิทยาลัยการbin การท่องเที่ยวและการบริการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม (ผู้ประพันธ์บรรณกิจ)

อีเมล: phitcha.si@spu.ac.th

² อาจารย์, สาขาเทคโนโลยีอุตสาหกรรมและการจัดการนวัตกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน

อีเมล: thanakorn.po@pit.ac.th

Factors and Development Approaches for Managing Creative Ecotourism Accommodations toward Sustainability

Phitcha Sirimongkol^{3,}*

Thanakorn Pongpuu⁴

(Received: May 27, 2025; Revised: August 26, 2025; Accepted: September 1, 2025)

Abstract

Eco-tourism is essential for conserving natural resources and supporting local economies. Sustainable accommodations, such as green hotels, eco-resorts, and homestays, play a key role but face challenges, including the lack of effective management plans, inadequate infrastructure, insufficient environmental safeguards, and limited community participation. This study highlights the potential of ecotourism accommodations to generate both economic and environmental benefits, while also emphasizing the need for systematic management, infrastructure improvements, and enhanced community involvement. Key strategies for sustainable growth include the development of clear plans, improved facilities, robust environmental measures, the use of digital marketing platforms, and local economic support through eco-friendly accommodations.

Keywords: Ecotourism Management; Creative Accommodation Managements; Ecological Accommodation; Sustainability

^{3,*} Lecturer, Hotel Business Management and Tourist Experience Design Department, College of Aviation, Tourism and Hospitality, Sripatum University (Corresponding Author)
E-mail: phitcha.si@spu.ac.th

⁴ Lecturer, Department of Industrial Technology and Innovation Management, Faculty of Science and Technology, Pathumwan Institute of Technology
E-mail: thanakorn.po@pit.ac.th

บทนำ

ปัจจุบัน การท่องเที่ยวมีความหลากหลายและปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็วตามกระแสโลกาภิวัตน์ แหล่งท่องเที่ยวสามารถเกิดขึ้นได้จากทั้งธรรมชาติและ การพัฒนาของมนุษย์ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อรูปแบบที่พัก แรมในแต่ละพื้นที่ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เน้นการอนุรักษ์ธรรมชาติและ การใช้ทรัพยากรอย่าง คุ่มค่า ทำให้ที่พักแรมต้องได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศยึดหลักการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยมุ่งเน้นการรักษาระบบนิเวศ ควบคู่ไปกับการสร้าง ประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมให้กับชุมชน นอกจากนี้ ยังต้องคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อและจริยธรรมใน การท่องเที่ยว โดยส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติ การเรียนรู้ และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่าง นักท่องเที่ยวกับชุมชน ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา การท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้คน ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมากขึ้น ทำให้การท่องเที่ยว รูปแบบนี้กลายเป็นทางเลือกสำคัญที่ช่วยรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสนับสนุนชุมชนท้องถิ่น (Satrya, I. D. G., et al., 2023)

ประเทศไทยนับว่ามีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ในแต่ละภูมิภาคและนิยม การท่องเที่ยวในเชิงนิเวศนั้นจนกลายเป็นกระแสทั้งป่าเขา น้ำตก และแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม (ยุทธพงษ์ ลีลาภิบาลไพศาล และคณะ, 2567) เช่น ปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน หมู่บ้านแม่กำปอง จังหวัดเชียงใหม่ มีการจัดการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวคิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น นับว่าเป็น แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้นแบบที่ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีในปัจจุบัน

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป้าหมายที่ 12 สร้าง หลักประกันให้มีแบบแผนการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน โดยจัดการและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมี ประสิทธิภาพ ลดของเสียอาหาร ลดการปล่อยสารเคมีและของเสียพิษสู่ธรรมชาติ รวมถึงส่งเสริมการนำของ เสียกลับมาใช้ใหม่และรีไซเคิล ส่งเสริมการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐอย่างยั่งยืน และสร้างความตระหนักรู้ในสังคม เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ในเชิงนโยบายเน้นการสนับสนุนเทคโนโลยีของประเทศกำลังพัฒนาเพื่อผลิตและ บริโภคอย่างยั่งยืน พัฒนาเครื่องมือประเมินผลกระทบของการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมการจ้าง งานและวัฒนธรรมท้องถิ่น รวมทั้งยกเลิกการปิดเปื้อนตลาดและอุดหนุนเชื้อเพลิงฟอสซิลอย่างสิ้นเปลือง พร้อมปรับโครงสร้างภาษีและราคาสะท้อนผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม (SDGs Move, 2016)

อย่างไรก็ตาม ความนิยมที่เพิ่มขึ้นนำไปสู่การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศในหลายพื้นที่ของ ประเทศ ทั้งที่ประสบความสำเร็จและที่เผชิญปัญหา โดยเฉพาะเมื่อการพัฒนาขาดการรับฟังความคิดเห็นของ ชุมชน ส่งผลให้พื้นที่และชุมชนไม่พร้อมรองรับนักท่องเที่ยว อีกทั้งยังส่งผลกระทบต่อ การบำรุงรักษา ทรัพยากรธรรมชาติ คุณค่าทางวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของชุมชน นอกจากนี้ การขาดแนวทางจัดการที่ เหมาะสมอาจทำให้ที่พักแรมสูญเสียเอกลักษณ์ คุณภาพลดลง และขาดความยั่งยืนในระยะยาว

ความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการรักษาคุณภาพและมาตรฐานของที่พักรวม เมื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมีความสอดคล้องกับแนวคิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการรักษาวัฒนธรรมท้องถิ่น ก็จะช่วยทำให้ที่พักรวมสามารถดำเนินกิจการได้อย่างยั่งยืนตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (อนุวัฒน์ ชมภูปัญญา และ ธนัสภา โรจนตระกูล, 2565) ในทางกลับกัน หากขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นและใช้แนวทางพัฒนาแบบ Top-down โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบ อาจนำไปสู่การใช้ทรัพยากรอย่างไม่เหมาะสมจนเกิดความเสื่อมโทรม และส่งผลให้ที่พักรวมสูญเสียอัตลักษณ์ของตนเอง (ยงยุทธ รัชตเวชกุล, 2562) ดังนั้น การพัฒนาที่พักรวมเชิงสร้างสรรค์จึงควรมุ่งเน้นแนวทางที่ช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างเศรษฐกิจของชุมชน และรักษาคุณค่าทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ในระยะยาว

ปัจจัยจากแหล่งท่องเที่ยวสู่การเกิดที่พักรวม

แหล่งท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งเสริมการเดินทางและการท่องเที่ยว ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับสากล โดยแหล่งท่องเที่ยวอาจแบ่งออกเป็นหลายประเภท เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น และแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละประเภทนั้นย่อมมีสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจแตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็น การพักผ่อนหย่อนใจ การศึกษาวัฒนธรรม หรือการผจญภัย (World Tourism Organization, 2021)

ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมักส่งผลให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้องต้องเติบโตขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจที่พักรวม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการรองรับนักท่องเที่ยวและเพิ่มความสะดวกสบายในการเดินทาง ที่พักรวม หมายถึง สถานที่ให้บริการที่พักรวมชั่วคราว ซึ่งอาจมีหรือไม่มีบริการเสริม เช่น อาหารและสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งนี้ ประเภทของที่พักรวม เช่น โรงแรม โมเต็ล เกสต์เฮาส์ โฮมสเตย์ และลodge มีระดับการให้บริการและกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน

จากการศึกษาเกี่ยวกับที่พักรวมและแหล่งท่องเที่ยว พบว่าแหล่งท่องเที่ยวเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อการเกิดขึ้นของที่พักรวม โดยมีปัจจัยสำคัญ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติและภูมิประเทศ ซึ่งส่งผลต่อรูปแบบของที่พักรวม เช่น รีสอร์ทและที่พักรวมเชิงนิเวศ ความสำคัญทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ ที่กระตุ้นการพัฒนาโรงแรมบูติกและโฮมสเตย์ และนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งมีบทบาทในการส่งเสริมที่พักรวมที่ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (Polido, 2022) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ทรัพยากรธรรมชาติและภูมิประเทศ ลักษณะภูมิประเทศและธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวส่งผลโดยตรงต่อประเภทของที่พักรวมที่ถูกพัฒนา พื้นที่ที่มีทัศนียภาพสวยงาม เช่น ภูเขา ชายหาด น้ำตก และอุทยานแห่งชาติ ส่งเสริมให้เกิดรีสอร์ท ที่พักรวมเชิงนิเวศ และที่พักรวมที่เน้นความกลมกลืนกับธรรมชาติ นอกจากนี้ในพื้นที่ที่มีระบบนิเวศอุดมสมบูรณ์ มักมีการพัฒนาที่พักรวมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อลดผลกระทบจากกิจกรรมของมนุษย์

2. ความสำคัญทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวที่มีมรดกทางวัฒนธรรมมักจะมีที่พักรวมที่สะท้อนอัตลักษณ์และสถาปัตยกรรมท้องถิ่น เช่น โรงแรมบูติก รีสอร์ทเชิงมรดก และโฮมสเตย์ที่ยังคง

รักษาลักษณะดั้งเดิมไว้ ที่พักประเพณีช่วยสร้างประสบการณ์ที่แท้จริงให้กับนักท่องเที่ยวและส่งเสริมเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่น

3. นโยบายของรัฐบาลและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว นโยบายและโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับชาติและระดับท้องถิ่นส่งผลต่อรูปแบบของที่พักในพื้นที่นั้น ๆ โดยรัฐบาลอาจมีมาตรการสนับสนุนการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ส่งเสริมการพัฒนาที่พักที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม หรือให้แรงจูงใจแก่โครงการที่เน้นชุมชนเป็นศูนย์กลาง นอกจากนี้ กฎหมายเกี่ยวกับการใช้ที่ดินและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติยังส่งผลต่อรูปแบบของที่พักที่ได้รับอนุญาตให้ก่อสร้าง

4. การสร้างประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศต้องเป็นประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม ไม่ว่าจะเป็นการกระจายรายได้ การสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ หรือการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น

5. การควบคุมปริมาณนักท่องเที่ยวให้เหมาะสม แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีขีดจำกัดในการรองรับนักท่องเที่ยว ดังนั้น การจัดการการท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงความสมดุลระหว่างจำนวนนักท่องเที่ยวกับความสามารถในการรองรับของพื้นที่ เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้และการสร้างประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยวโดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างของกิจกรรมในลักษณะนี้ เช่น การเดินป่าศึกษาธรรมชาติที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ การปลูกปะการังและทำความสะอาดชายหาดในพื้นที่ทางทะเลที่เกาะเต่า จังหวัดสุราษฎร์ธานี การบันทึกเสียงธรรมชาติที่ป่าฮาลา-บาลา จังหวัดนราธิวาส การส่องดูนกที่อุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน จังหวัดเพชรบุรี การเดินป่าชมธารน้ำแข็งและภูเขาไฟในไอซ์แลนด์ การเยี่ยมชมป่าฝนเมซอนในเปรู

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นแนวทางการท่องเที่ยวที่ส่งเสริมการศึกษาและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อีกทั้งยังมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน การส่งเสริมการท่องเที่ยวในลักษณะนี้สามารถสร้างรายได้และเพิ่มโอกาสการจ้างงานให้แก่ประชาชนในพื้นที่ ส่งผลให้ชุมชนมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและลดการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการดำรงชีวิต ดังนั้น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้การพัฒนาเศรษฐกิจและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสามารถดำเนินไปพร้อมกันได้ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นแนวทางการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นความสมดุลระหว่างการใช้อย่างยั่งยืนจากทรัพยากรธรรมชาติและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญที่ควรพิจารณาอยู่ 3 ประการ (กรมการท่องเที่ยว, 2557) ได้แก่ การสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ ความพึงพอใจของ

นักท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของชุมชน หากปัจจัยข้างต้นได้รับผลกระทบกระเทือนจากการใช้ประโยชน์ในรูปแบบใดก็ตาม โอกาสที่จะเกิดความเสื่อมโทรมหรือถูกทำลายจนด้อยคุณค่าไปก็มีอยู่สูง องค์ประกอบสำคัญที่ควรพิจารณา มีรายละเอียด ดังนี้

1. การให้ความรู้ความเข้าใจให้แก่นักท่องเที่ยว พร้อมทั้งสร้างจิตสำนึกการสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หากมีการใช้ประโยชน์โดยขาดการดูแลรักษา อาจส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมและสูญเสียคุณค่าในระยะยาว นักท่องเที่ยวควรได้รับความรู้เกี่ยวกับแนวทางการปกป้องและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว ขณะเดียวกัน ชุมชนท้องถิ่น ภาครัฐ และเจ้าหน้าที่รัฐที่ดูแลแหล่งท่องเที่ยวก็ควรได้รับการส่งเสริมจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ด้วย วิธีการสร้างจิตสำนึกที่ได้รับความนิยม เช่น จัดทำสื่อความหมายธรรมชาติ ให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับระบบนิเวศ พัฒนาเส้นทางเดินป่าศึกษาธรรมชาติ และฝึกอบรมมัคคุเทศก์ และเจ้าหน้าที่ เพื่อให้สามารถอธิบายข้อมูลเกี่ยวกับธรรมชาติและระบบนิเวศได้อย่างถูกต้อง

2. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การท่องเที่ยวประเภทนี้เติบโตได้อย่างยั่งยืน เนื่องจากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความต้องการที่เฉพาะเจาะจงและแตกต่างไปจากนักท่องเที่ยวทั่วไป ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศมักเป็นกลุ่มที่มีความสนใจในการเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติ ระบบนิเวศ และสิ่งแวดล้อม โดยนักท่องเที่ยวอาจจะมีความต้องการสัมผัสประสบการณ์ที่แตกต่างไปจากการท่องเที่ยวทั่วไป บางครั้งต้องเผชิญกับความท้าทายในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ห่างไกลหรือเข้าถึงยาก การบริการและอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงการส่งเสริมการเรียนรู้และการได้รับประสบการณ์เชิงลึกเกี่ยวกับธรรมชาติ และองค์รวม ซึ่งจะต้องมีการออกแบบกิจกรรมท่องเที่ยวที่ให้ข้อมูลความรู้ทั้งในระดับพื้นฐานและระดับเชิงลึกอย่างเหมาะสมและครบถ้วน

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่น โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติเป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว และขณะเดียวกันการท่องเที่ยวมีผลต่อการคงอยู่ของธรรมชาติแวดล้อม ดังนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวควรดำเนินไปพร้อมกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศช่วยให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว ทั้งในแง่ของรายได้ การจ้างงาน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ส่งเสริมให้ชุมชนเห็นคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นของตน ลดการพึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติในรูปแบบที่ก่อให้เกิดผลกระทบทางลบ และช่วยสร้างความตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์ในระดับชุมชน

นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับหลากหลายอุตสาหกรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น อุตสาหกรรมขนส่ง อาหารและเครื่องดื่ม ที่พักแรม และสินค้าหรือบริการอื่น ๆ ที่ช่วยอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว จากการศึกษาของ พยอม ธรรมบุตร (2549) ได้แบ่งองค์ประกอบของการท่องเที่ยวออกเป็น 5 ประเภทหลัก ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ได้รับการบูรณาการเข้ากับระบบจัดการ

แหล่งท่องเที่ยว หรือ Destination Management System (DMS) เพื่อให้การท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility) หมายถึง ระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ช่วยให้การเดินทางของนักท่องเที่ยวสะดวกสบาย เช่น ถนน สนามบิน ระบบขนส่งสาธารณะ รวมถึงบริการขนส่งต่าง ๆ เช่น รถไฟ เครื่องบิน เรือ หรือรถโดยสาร ซึ่งช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปถึงจุดหมายปลายทางได้สะดวกขึ้น

2. ที่พักแรม (Accommodation) นักท่องเที่ยวที่ต้องการค้างคืนจำเป็นต้องมีที่พัก ซึ่งอาจเป็นโรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ หรือโฮมสเตย์ แต่ละประเภทจะมีระดับของสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการที่แตกต่างกัน เช่น ห้องพักรมาตรฐาน ร้านอาหาร สระว่ายน้ำ ฟิตเนส หรือศูนย์ธุรกิจ

3. แหล่งท่องเที่ยว (Attractions) เป็นจุดดึงดูดหลักที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาพื้นที่นั้น ๆ อาจเป็นสถานที่ทางธรรมชาติ เช่น ดอยอินทนนท์ ที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ หรือแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เช่น ปราสาทพนมรุ้ง ซึ่งสะท้อนความรุ่งเรืองของอาณาจักรขอม นอกจากนี้ยังรวมถึงการท่องเที่ยวเชิงชุมชนและวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น บ้านเชียง ซึ่งเป็นแหล่งโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์

4. กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities) การท่องเที่ยวในปัจจุบันไม่ได้เป็นเพียงแค่การเยี่ยมชมสถานที่ แต่ยังมีกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสประสบการณ์ที่หลากหลาย เช่น การเดินป่าศึกษาธรรมชาติที่อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ (อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่, 2564) การล่องแก่งและพายเรือแคนู การดำน้ำแบบ Scuba Diving หรือ Snorkeling ที่เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี (Phuket Driving, 2023) การทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนบ้านไร่กองขิง จังหวัดเชียงใหม่ (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2563)

5. บริการอำนวยความสะดวก (Ancillary Services) หมายถึง บริการเสริมที่ช่วยให้นักท่องเที่ยวได้รับความสะดวกสบายมากขึ้น เช่น Safari World (ซาฟารีเวิลด์) มีบริการรถเข็นสำหรับเด็กและผู้สูงอายุให้เช่า บริการรับส่งระหว่างที่จอดรถและส่วนแสดงสัตว์ รวมถึงมีศูนย์ปฐมพยาบาลพร้อมแพทย์และพยาบาลเตรียมไว้สำหรับกรณีฉุกเฉิน (Safari World Bangkok, n.d.) ตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีบริการจุดจอดรถและห้องสุขาใกล้ตลาด (บ้านสวนนวลตา, 2568)

ที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากการศึกษาองค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่าปัจจัยที่สำคัญมากอย่างหนึ่งในการท่องเที่ยวนี้นี้คือ ที่พักแรม ผู้คนยุคใหม่ให้ความสำคัญกับการเดินทางที่เป็นมิตรต่อโลกมากขึ้น จากผลสำรวจปี 2565 พบว่า 71% ของนักท่องเที่ยวต้องการรูปแบบการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนถึง 10% (บุ๊คกิ่งดอกทศม, 2565) ที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงถือว่าเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่ขาดไม่ได้ของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสม (Yu, 2024) การมีที่พักแรมที่ดีในแหล่งท่องเที่ยว

เชิงนิเวศจะช่วยยืดระยะเวลาการพักของนักท่องเที่ยว ทำให้พวกเขาได้สัมผัสกับธรรมชาติและกิจกรรมต่าง ๆ ได้เต็มที่ พร้อมทั้งได้รับความสะดวกสบายและปลอดภัย ยิ่งไปกว่านั้น ที่พักแรมเชิงนิเวศยังมีบทบาทในการส่งเสริมความยั่งยืนหลายด้าน ด้านสิ่งแวดล้อม ที่พักที่ออกแบบมาอย่างเหมาะสมจะลดผลกระทบต่อธรรมชาติ เช่น ลดการปล่อยมลพิษและจัดการของเสียอย่างถูกต้อง ซึ่งช่วยปกป้องระบบนิเวศในพื้นที่นั้น ๆ (Pojchara Lerthasit, 2022) นอกจากนี้ ที่พักเหล่านี้มักมีกิจกรรมให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติ กระตุ้นให้ผู้เข้าพักตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและมีส่วนร่วมในการรักษาธรรมชาติ เช่น การปลูกป่าหรือทำความสะอาดชายหาด ซึ่งช่วยปลูกจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมในวงกว้าง และในมุมมองของด้านเศรษฐกิจและสังคม ที่พักเชิงนิเวศมักดำเนินการโดยชุมชนท้องถิ่นหรือมีการจ้างงานคนในพื้นที่ ส่งผลให้รายได้จากการท่องเที่ยวกระจายสู่ชุมชน สร้างงานและยกระดับคุณภาพชีวิตของคนท้องถิ่น การเลือกพักในโฮมสเตย์หรือที่พักขนาดเล็กที่ดำเนินการโดยคนในท้องถิ่นแทนที่จะพักในโรงแรมขนาดใหญ่ ยังช่วยให้งบประมาณการท่องเที่ยวของเราถูกส่งต่อไปยังผู้ที่ช่วยปกป้องสิ่งแวดล้อมและชุมชนในพื้นที่ แทนที่จะตกสู่ธุรกิจที่แสวงหากำไรเพียงอย่างเดียว (Raquel, 2023) กล่าวได้ว่าที่พักแรมเชิงนิเวศเป็นช่องทางให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมสนับสนุนการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนโดยตรงผ่านการใช้จ่ายของตน

ประเภทของที่พักแรมที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นมีหลากหลายรูปแบบ ซึ่งโดยมากนั้นจะถูกปรับให้สอดคล้องกับธรรมชาติและวิถีชุมชนของพื้นที่นั้น ๆ ที่พักแรมที่พบได้บ่อยและเหมาะสมกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่

โรงแรมสีเขียว (Green Hotels/Eco Hotels) คือโรงแรมที่ดำเนินงานโดยยึดแนวทางเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก ไม่ว่าจะเป็นการใช้พลังงานทดแทน การประหยัดทรัพยากรน้ำและไฟ หรือการลดขยะและมลพิษจากการดำเนินงาน โรงแรมเหล่านี้ตั้งเป้าที่จะอนุรักษ์ธรรมชาติ ลดการปล่อยของเสีย และใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อย่างคุ้มค่าที่สุด (Jamie Cunningham, 2024)

ที่พักแบบนิเวศ (Eco-Lodges) ที่พักขนาดย่อมหรือรีสอร์ทที่สร้างขึ้นใกล้ชิดกับธรรมชาติกลางป่าเขาหรือริมทะเล โดยออกแบบอย่างกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อมรอบข้างและหลีกเลี่ยงการรบกวนธรรมชาติให้มากที่สุด ที่พักประเภทนี้มักก่อสร้างด้วยวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่น เช่น ไม้ไผ่ ไม้ หรือวัสดุรีไซเคิล เพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

โฮมสเตย์ชุมชน (Community Homestays) ที่พักที่นักท่องเที่ยวจะเข้าพักกับครอบครัวชุมชนท้องถิ่น ได้เรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีของชุมชนอย่างใกล้ชิด โฮมสเตย์เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT) ที่เอื้อให้นักท่องเที่ยวเกิดความเข้าใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น และรายได้จากการท่องเที่ยวก็กลับคืนสู่คนในพื้นที่โดยตรง ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากและสร้างความเข้มแข็งให้ชุมชน การพักในโฮมสเตย์ยังมักรวมถึงการร่วมทำกิจกรรมในชุมชน เช่น ทำอาหารพื้นบ้าน งานหัตถกรรม หรือท่องเที่ยวเชิงเกษตรไปกับชาวบ้าน ถือเป็นประสบการณ์ท่องเที่ยวที่ทั้งสนุกและได้ประโยชน์แก่ทุกฝ่าย

ฟาร์มสเตย์หรือรีสอร์ตวิถีเกษตร (Farmstays) ที่พักที่ตั้งอยู่ในฟาร์มหรือชุมชนเกษตร ซึ่งนักท่องเที่ยวจะได้พักผ่อนท่ามกลางบรรยากาศชนบทและเรียนรู้การทำเกษตรอินทรีย์หรือเกษตรยั่งยืนไปพร้อมกัน ที่พักลักษณะนี้สอดคล้องแนวคิดรักษ์โลกผ่านการทำเกษตร เช่น การปลูกผักปลอดสาร การทำปุ๋ยหมัก หรือการเลี้ยงสัตว์แบบธรรมชาติ นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสทั้งธรรมชาติและวิถีชีวิตชาวสวนอย่างใกล้ชิด รีสอร์ทบางแห่งได้รับการรับรองเป็นที่พักเชิงนิเวศหรือ โรงแรมสีเขียว จากผลงานด้านสิ่งแวดล้อม

หลักการออกแบบที่พักแรมให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

การออกแบบและบริหารจัดการที่พักแรมเชิงนิเวศจะยึดหลักการที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด ควบคู่ไปกับการเคารพวิถีชุมชนและมอบประสบการณ์ที่ดีกับผู้เข้าพัก หลักการสำคัญในการสร้างที่พักให้เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีดังนี้

1. ออกแบบกลมกลืนกับธรรมชาติและใช้วัสดุธรรมชาติ ควรออกแบบให้สอดคล้องกับลักษณะภูมิประเทศและวัฒนธรรมท้องถิ่น ไม่สร้างความขัดแย้งต่อทัศนียภาพ เช่น ออกแบบสถาปัตยกรรมให้กลมกลืนกับสไตล์ท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาพื้นบ้าน ทั้งนี้ควรเลือกใช้วัสดุก่อสร้างจากธรรมชาติหรือวัสดุรีไซเคิลให้มากที่สุด ลดการใช้วัสดุสังเคราะห์ที่ก่อมลพิษ การก่อสร้างต้องหลีกเลี่ยงการรุกรานธรรมชาติ เช่น ไม่ตัดไม้ทำลายป่าหรือเปลี่ยนแปลงพื้นที่มากเกินไปจนจำเป็น (Yu, 2024)

2. ใช้พลังงานสะอาดและระบบประหยัดพลังงาน ที่พักแรมเชิงนิเวศควรหันมาใช้พลังงานหมุนเวียน (renewable energy) เช่น พลังงานแสงอาทิตย์และพลังงานลม ผ่านการติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์หรือกังหันลม เพื่อผลิตไฟฟ้าใช้เอง ลดการพึ่งพาพลังงานฟอสซิล นอกจากนี้ควรติดตั้งระบบจัดการพลังงานที่มีประสิทธิภาพ เช่น ระบบไฟฟ้าแสงสว่างและเครื่องปรับอากาศประหยัดพลังงาน มีฉนวนกันความร้อนที่ดี รวมถึงนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้เพื่อลดการใช้พลังงานโดยรวม

3. จัดการน้ำและของเสียอย่างยั่งยืน การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำและขยะในที่พักเป็นอีกปัจจัยสำคัญของความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ที่พักควรมีระบบประหยัดน้ำ เช่น ติดตั้งอุปกรณ์ลดการไหลของน้ำ ใช้ฝักบัวและสุขภัณฑ์ที่มีประสิทธิภาพสูง และอาจมีระบบรีไซเคิลน้ำทิ้ง (เช่น ระบบบำบัดน้ำเสียเพื่อนำน้ำกลับมาใช้รดต้นไม้) ในด้านการจัดการขยะ ควรดำเนินมาตรการ “ลด ใช้ซ้ำ และรีไซเคิล” อย่างเข้มงวด เช่น ใช้พลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้งโดยเด็ดขาด มีจุดคัดแยกขยะและนำขยะกลับไปรีไซเคิลหรือกำจัดอย่างถูกวิธี ตลอดจนใช้ผลิตภัณฑ์ที่ย่อยสลายได้หรือนำกลับมาใช้ใหม่ในกิจกรรมต่าง ๆ ภายในที่พัก

4. ส่งเสริมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจชุมชน ที่พักเชิงนิเวศควรออกแบบและดำเนินงานโดยผสมผสานมิติทางวัฒนธรรมและชุมชนเข้าไว้ด้วยกัน เช่น การตกแต่งที่พักด้วยงานหัตถกรรมหรือวัสดุพื้นบ้าน การจัดหาวัตถุดิบและสินค้าจากชุมชน (อาหาร ผ้าพื้นเมือง ของตกแต่ง) มาใช้ในที่พัก ตลอดจนการจ้างงานคนท้องถิ่นเข้ามาเป็นพนักงานและมัคคุเทศก์ สิ่งเหล่านี้นอกจากจะสร้างรายได้ให้ชุมชนแล้วยังช่วยอนุรักษ์ภูมิปัญญาและเอกลักษณ์ท้องถิ่นอีกด้วย ยกตัวอย่างเช่น ที่พักสไตล์ล้านนาโมเดิร์นแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงราย ที่เน้นถ่ายทอด

เอกลักษณ์วัฒนธรรมและความเป็นอยู่ท้องถิ่นผ่านบริการและการออกแบบ โดยใช้ผลิตภัณฑ์และของตกแต่งที่เป็นงานฝีมือของชุมชนในพื้นที่

5. ให้ความรู้และประสบการณ์เชิงอนุรักษ์แก่ผู้เข้าพัก ที่พักเชิงนิเวศหลายแห่งจะจัดกิจกรรมหรือโปรแกรมเพื่อสร้างประสบการณ์เชิงอนุรักษ์ให้กับนักท่องเที่ยวที่มาพัก เช่น ทัวร์เดินป่าศึกษาธรรมชาติ ส่องนก ดำน้ำชมปะการัง กิจกรรมปลูกป่า ปล่อยเต่าคืนทะเล หรือเวิร์คช็อปด้านสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น การจัดกิจกรรมเหล่านี้สอดคล้องกับแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มุ่งเน้นการเรียนรู้และรับผิดชอบต่อธรรมชาติ โดยอาศัยที่พักรับเป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ดังกล่าวให้แก่ นักท่องเที่ยว สมาคมไทยท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ฯ (TEATA) ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ โดยระบุว่า การจัดกิจกรรมการศึกษาสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศสำหรับผู้เข้าพัก รวมถึงการสร้างการมีส่วนร่วมกับชุมชน เป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐาน Eco Lodge ที่ผู้ประกอบการควรนำไปปรับใช้

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาที่พักแรมตามปัจจัยของแหล่งท่องเที่ยว

การพัฒนาที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งจำเป็นต่อการรองรับนักท่องเที่ยวและส่งเสริมเศรษฐกิจของพื้นที่ อย่างไรก็ตามหากขาดการบริหารจัดการที่เหมาะสม อาจก่อให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจได้ ดังนั้น การพัฒนาที่พักแรมควรคำนึงถึงความยั่งยืนและผลกระทบต่อชุมชนท้องถิ่น ในบทความนี้ได้ศึกษาผลการศึกษาจากปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่า

ยุทธพงษ์ ลีลากิจไพศาล และคณะ (2567) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตร ในลักษณะแหล่งเรียนรู้ในจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งพบว่ามีปัญหาหลายประการที่ส่งผลกระทบต่อ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตรในจังหวัดสุพรรณบุรี โดยปัญหาหลักที่พบ ได้แก่ ขาดแผนการพัฒนาที่ยั่งยืน ทำให้ขาดทิศทางและความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรม อีกทั้งยังไม่มีกำหนดเส้นทางท่องเที่ยว และภูมิสัญลักษณ์ที่ชัดเจน ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวขาดอัตลักษณ์ที่โดดเด่น นอกจากนี้ ระบบโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนนและระบบขนส่ง ยังไม่เพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยว ชุมชนท้องถิ่นยังไม่มีบทบาทที่เข้มแข็งในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว เกษตรกรส่วนหนึ่งขาดความรู้ในการจัดการพื้นที่ให้เป็นแหล่งเรียนรู้และขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญในการให้บริการนักท่องเที่ยว ทำให้การพัฒนาไม่เป็นไปอย่างเต็มศักยภาพ อีกทั้งกิจกรรมที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวยังมีอยู่อย่างจำกัด ไม่มีศูนย์กลางในการให้ความรู้เกี่ยวกับเกษตรเชิงนิเวศที่ครบวงจร การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในปัจจุบันยังไม่ตรงกลุ่มเป้าหมาย ทำให้การรับรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ยังค่อนข้างจำกัด นอกจากนี้ ยังขาดการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการส่งเสริมและอำนวยความสะดวก เช่น เว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันสำหรับข้อมูลและการจองทริป ซึ่งส่งผลกระทบต่อ การดึงดูดนักท่องเที่ยว ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นอีกปัจจัยที่ต้องคำนึงถึง การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตรและสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งบางพื้นที่ยังมีปัญหาน้ำท่วม ทำให้

การเดินทางและการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวประสบปัญหา นอกจากนี้ การใช้ทรัพยากรที่ไม่มีการจัดการที่เหมาะสม อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การบุกรุกพื้นที่ป่า หรือมลพิษจากขยะนักท่องเที่ยว

อนุวัฒน์ ชมภูปัญญา และ ธนัสถา โจรนตระกูล (2565) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วมสู่ชุมชนท่องเที่ยวที่ยั่งยืนพบว่าปัญหาจากแนวทางการพัฒนาศักยภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วมสู่ชุมชนท่องเที่ยวที่ยั่งยืน สามารถวิเคราะห์ได้ในหลายด้าน ปัญหาหลักที่พบคือ ขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างแท้จริง เนื่องจากประชาชนบางส่วนยังไม่ตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการพัฒนาการท่องเที่ยว ส่งผลให้การมีส่วนร่วมกระจายไม่ทั่วถึง นอกจากนี้ การสื่อสารระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนยังไม่เป็นระบบ จึงทำให้ขาดความเข้าใจและความร่วมมือที่ดี ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานก็เป็นอุปสรรคสำคัญ หลายชุมชนขาดสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น ถนน ที่พัก ร้านอาหาร และระบบขนส่งสาธารณะ ทำให้การรองรับนักท่องเที่ยวยังไม่สามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การพัฒนาท่องเที่ยวที่ไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อาจก่อให้เกิดปัญหาทางธรรมชาติ เช่น การจัดการขยะที่ไม่มีประสิทธิภาพ การเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว และผลกระทบต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชน ด้านการบริหารจัดการ การขาดแผนพัฒนาที่ยั่งยืนทำให้โครงการท่องเที่ยวในบางพื้นที่ไม่สามารถดำเนินการต่อเนื่องได้ โดยเฉพาะในกรณีที่ต้องพึ่งพางบประมาณจากภายนอก ขณะเดียวกัน ชุมชนเองยังขาดทักษะในการบริหารและพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวให้เติบโตอย่างมั่นคง และปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์ยังเป็นอุปสรรคสำคัญ แม้ว่าหลายชุมชนจะมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ แต่ยังขาดช่องทางการโปรโมทที่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถดึงดูดกลุ่มเป้าหมายได้ดีพอ และขาดการเชื่อมโยงกับหน่วยงานสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ

การศึกษาการพัฒนาที่พิกสำหรับการท่องเที่ยวชุมชนในตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยธนาวิทย์ บัวฝ้าย และ สุทธิพรธณ ชิตินทร (2562) พบปัญหาหลายด้านที่ต้องได้รับการแก้ไข โดยเฉพาะในด้านการประชาสัมพันธ์ ซึ่งยังขาดประสิทธิภาพในการใช้สื่อต่าง ๆ เช่น เอกสาร สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ และป้ายบอกทาง ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวยังไม่เป็นที่รู้จักมากพอ นอกจากนี้ จำนวนที่พักที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว อีกทั้งบางหลังยังต้องได้รับการปรับปรุงเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานที่สูงขึ้น ด้านความปลอดภัยก็เป็นอีกหนึ่งข้อกังวล แม้ว่าผู้เข้าพักจะพึงพอใจในอัตราค่าที่พักและคุณภาพของอาหาร ดังนั้นโดยรวมแล้วสามารถสรุปได้ว่าปัญหาที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาที่พิกแรมตามปัจจัยของแหล่งท่องเที่ยว โดยปัญหาสำคัญที่พบจากการศึกษาสามารถแบ่งออกเป็น 5 ประเด็นหลัก ดังนี้

1. ปัญหาด้านการบริหารจัดการและแผนพัฒนา เป็นอุปสรรคสำคัญของการพัฒนาที่พิกแรมในแหล่งท่องเที่ยวคือการขาดแผนพัฒนาที่ยั่งยืน หลายพื้นที่ขาดทิศทางที่ชัดเจนและไม่มีแนวทางที่ต่อเนื่องในการดำเนินงาน ส่งผลให้การพัฒนาไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน นอกจากนี้ ปัญหาการมีส่วนร่วมของชุมชนยังเป็นข้อจำกัดที่สำคัญ ชาวบ้านบางส่วนอาจไม่ได้รับข้อมูลหรือไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางของการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนเอง ทำให้เกิดความไม่สมดุลในการบริหารจัดการ ที่สำคัญ การขาดทักษะในการบริหารและพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยว ส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งไม่สามารถเติบโตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

2. ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก โครงสร้างพื้นฐานที่ไม่เพียงพอถือเป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยว ถนนและระบบขนส่งที่ไม่ได้มาตรฐานทำให้การเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยวเป็นไปอย่างยากลำบาก นอกจากนี้ จำนวนที่พักในบางพื้นที่อาจไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว ที่สำคัญบางแห่งยังขาดสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น ร้านอาหาร ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว หรือระบบสาธารณสุขที่ปลอดภัย ทำให้ประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวไม่สมบูรณ์และส่งผลกระทบต่อทัศนคติเดินทางกลับมาเยือนในอนาคต

3. ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม เป็นปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศอาจส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยว เช่น อุณหภูมิที่สูงขึ้นทำให้พืชพรรณและทรัพยากรธรรมชาติเสื่อมโทรม นอกจากนี้ การใช้ทรัพยากรที่ไม่มีการจัดการที่เหมาะสมอาจก่อให้เกิดผลกระทบ เช่น การบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อสร้างที่พักแรม หรือการเพิ่มขึ้นของขยะจากนักท่องเที่ยว ขาดระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ หากไม่มีมาตรการควบคุม การท่องเที่ยวอาจเป็นปัจจัยที่เร่งให้เกิดการเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมแทนที่จะช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์

4. ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์และเทคโนโลยี แม้ว่าแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งจะมีความสวยงามและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว แต่หากขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี ก็อาจทำให้สถานที่นั้นไม่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวอย่างที่ควรจะเป็น ปัจจุบันการใช้สื่อออนไลน์และเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวยังไม่มีประสิทธิภาพในบางพื้นที่ หลายแห่งยังขาดแพลตฟอร์มที่ช่วยให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย เช่น เว็บไซต์หรือแอปพลิเคชันที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับที่พัก การเดินทาง และกิจกรรมที่น่าสนใจ นอกจากนี้ การขาดป้ายบอกทางหรือเอกสารประชาสัมพันธ์ที่เพียงพอก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเป็นไปอย่างยากลำบาก

5. ปัญหาจากชุมชน เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่ในบางพื้นที่ประชาชนยังไม่ตระหนักถึงบทบาทของตนเองในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ทำให้การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาขาดประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การขาดความรู้และทักษะในการให้บริการนักท่องเที่ยวเป็นอีกหนึ่งอุปสรรคสำคัญ ชุมชนบางแห่งไม่มีการฝึกอบรมด้านการบริหารที่พัก อาหาร และกิจกรรมท่องเที่ยว ส่งผลให้การบริการไม่เป็นไปตามมาตรฐาน ที่สำคัญ ยังมีปัญหาความขัดแย้งภายในชุมชนเกี่ยวกับการแบ่งปันผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว ซึ่งอาจทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมและส่งผลกระทบต่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชุมชน นอกจากนี้ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่มีการวางแผนที่เหมาะสมอาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตดั้งเดิมและวัฒนธรรมของชุมชน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่อาจส่งผลกระทบต่อเอกลักษณ์ของพื้นที่

แนวทางพัฒนาที่พักแรมเชิงสร้างสรรค์สู่ความยั่งยืน

การพัฒนาที่พักแรมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ยังมีปัญหาหลายประการที่ต้องได้รับการแก้ไขเพื่อให้การท่องเที่ยวและที่พักแรมสามารถเติบโตไปพร้อมกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นได้อย่างสมดุล ดังนี้

การบริหารจัดการและแผนพัฒนา เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การกำหนดแผนพัฒนาที่ยั่งยืนที่ชัดเจนและครอบคลุมทุกภาคส่วนเป็นสิ่งจำเป็น ควรมีการกำหนดพื้นที่ของที่พักแรมให้เหมาะสมกับลักษณะพื้นที่และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เพื่อให้สามารถพัฒนาที่พักโดยไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ นอกจากนี้ ควรมีการส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ เช่น การจัดตั้งกลุ่มท่องเที่ยวชุมชน หรือเครือข่ายธุรกิจที่พักแรมเชิงนิเวศ พร้อมทั้งมีการอบรมพัฒนาทักษะบริหารและบริการด้านการท่องเที่ยวให้กับผู้ประกอบการในท้องถิ่น เพื่อให้สามารถให้บริการได้อย่างมีคุณภาพ

ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ปัจจัยที่มีผลต่อความสะดวกสบายของนักท่องเที่ยว ควรมีการปรับปรุงถนน ระบบขนส่ง และสาธารณูปโภคให้เพียงพอ รวมถึงการส่งเสริมที่พักแรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น โฮมสเตย์ที่ใช้วัสดุธรรมชาติ หรือรีสอร์ทเชิงนิเวศที่ใช้พลังงานสะอาด ที่สำคัญต้องมีการเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ร้านอาหารที่ใช้วัตถุดิบท้องถิ่น และระบบสาธารณูปโภคที่ยั่งยืน เพื่อให้ประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวมีคุณภาพมากขึ้น

การจัดการสิ่งแวดล้อม การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและควบคุมผลกระทบต่อธรรมชาติเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการอย่างเคร่งครัด ควรมีแนวทางพัฒนาที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น การใช้พลังงานหมุนเวียน การบำบัดน้ำเสีย และการลดขยะในแหล่งท่องเที่ยว ที่พักแรมควรมีมาตรการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมให้กับนักท่องเที่ยวผ่านกิจกรรมเชิงอนุรักษ์ เช่น การปลูกป่า การเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศ และการใช้วัสดุที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

การประชาสัมพันธ์และเทคโนโลยี บทบาทสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ควรมีการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์ พัฒนาเว็บไซต์และแอปพลิเคชันที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับที่พัก การเดินทาง และกิจกรรมที่สามารถทำได้ในแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ ควรมีการจัดทำป้ายบอกทางที่ชัดเจน และใช้สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมให้แหล่งท่องเที่ยวเป็นที่รู้จักมากขึ้น การประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพจะช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มที่ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและมีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน ควรมีการส่งเสริมบทบาทของชุมชนในธุรกิจที่พักแรม ช่วยให้การท่องเที่ยวเติบโตอย่างยั่งยืนโดยเปิดโอกาสให้ชาวบ้านเป็นเจ้าของหรือมีหุ้นส่วนในกิจการที่พักแรม เพื่อให้รายได้หมุนเวียนกลับสู่ท้องถิ่น นอกจากนี้ ควรมีการอบรมและพัฒนาทักษะในการให้บริการด้านการท่องเที่ยว เช่น การบริการที่พัก การทำอาหาร และการบริหารธุรกิจท่องเที่ยว ทั้งนี้ ควรมีระบบแบ่งปันรายได้จากการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม เพื่อให้ทุกฝ่ายได้รับประโยชน์อย่างสมดุล

การออกแบบที่พักแรมให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นอีกหนึ่งแนวทางสำคัญที่ต้องนำมาใช้ ที่พักแรมควรเลือกใช้วัสดุธรรมชาติในการก่อสร้างเพื่อลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น ไม้ไผ่ ดิน หรือวัสดุรีไซเคิล รวมถึงการใช้พลังงานสะอาดและระบบประหยัดพลังงาน เช่น ติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์ และระบบรีไซเคิลน้ำ นอกจากนี้ ควรสนับสนุนวัฒนธรรมและเศรษฐกิจท้องถิ่น เช่น การใช้ผลิตภัณฑ์ที่มาจากชุมชนท้องถิ่น ไม่ว่าจะ

เป็นอาหารพื้นเมือง งานหัตถกรรม หรือเฟอร์นิเจอร์จากภูมิปัญญาชาวบ้าน อีกทั้ง ควรจัดกิจกรรมเชิงอนุรักษ์ให้กับผู้เข้าพัก เช่น การเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน การอนุรักษ์ป่า และกิจกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อธรรมชาติ

บทสรุป

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นแนวทางการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการอนุรักษ์ธรรมชาติ ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งส่งผลให้รูปแบบของที่พักรวมต้องสอดคล้องกับหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน ที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงต้องออกแบบให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เช่น โรงแรมสีเขียว รีสอร์ทเชิงนิเวศ และโฮมสเตย์ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน อย่างไรก็ตาม การพัฒนาที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศนี้ยังเผชิญกับปัญหาหลายประการ เช่น ขาดแผนพัฒนาที่ชัดเจน โครงสร้างพื้นฐานที่ไม่เพียงพอ การใช้ทรัพยากรที่ขาดการควบคุม รวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนที่ไม่ทั่วถึง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว แนวทางการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ควรมุ่งเน้นการวางแผนบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาแนวทางอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ผ่านเทคโนโลยี และสนับสนุนบทบาทของชุมชนในการบริหารที่พักรวม เพื่อช่วยให้ที่พักรวมในแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศสามารถเติบโตไปพร้อมกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและเอกลักษณ์ของท้องถิ่นได้อย่างสมดุลและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2557). *คู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักนโยบายและแผนการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กรรณิการ์ บุรศิริรักษ์. (2549). *การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์บ้านทรงไทยปลายโพงพาง ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม*. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เจมมี คันนิงแฮม. (2564, 11 เมษายน). *ที่พักรักโลกในประเทศไทย ตัวเลือกที่ยั่งยืนสำหรับนักท่องเที่ยว*. Do It Like a Local. <https://doitlikeamoablocal.com/travel/ที่พักรักโลกในประเทศไทย>
- ซาฟารีเวิลด์ กรุงเทพฯ. (n.d.). *ซาฟารีเวิลด์ กรุงเทพฯ*. <https://www.safariworldbangkok.com/th>
- ดร.ชนิ เอมพันธุ์, สุกตน์ วรรณะเลิศ, และ เรณุกา รัชโน. (2547). *คู่มือการจำแนกเขตท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธนาวิทย์ บัวฝ้าย และ สุทธิพรณ ชิตินทร. (2562). *การพัฒนาที่พักสำหรับการท่องเที่ยวชุมชน ตำบลบ้านส้อง อำเภอเวียงสระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี*. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 6(1), 231-250.
- บุ๊กกิ้งดอทคอม. (2565). *รายงานการเดินทางอย่างยั่งยืน ปี 2565*. <https://news.booking.com/download/1166083/booking.comsustainabletravelreport2022-thailand-final.pdf>
- บ้านสวนนวลตา. (2568, 31 มีนาคม). *ตลาดน้ำอัมพวา ตะลุยกิน เที่ยว ช้อป ปี 2568 ล่าสุดจากสมุทรสงคราม*. <https://tinyurl.com/yv3prfbf>
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เพชร เลิศสรรพทรัพย์. (2565, 6 กันยายน). *Eco hotel โรงแรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม – แนวทางปฏิบัติ และเทรนด์ปี 2565*. Aiello Inc. <https://aiello.ai/th/blog-th/eco-friendly-hotel-trend/>
- พยอม ธรรมบุตร. (2549). *องค์ประกอบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว*. เอกสารประกอบการสอน, สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม.
- ไพริน เวชัญญะกุล. (2563). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Ecotourism to Sustainable Tourism)*. *วารสารการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*, 2(1), 51-63.
- ภูเก็ตไครฟ์วิ่ง. (2023). *สถานที่ดำน้ำ อ่าวไทย*. Sanookscuba. <https://sanookscuba.com/category/thai-dive-sites/thai-gulf-dive-sites/>

- ยงยุทธ รัชตเวชกุล. (2562). *การออกแบบและพัฒนาออนไลน์การท่องเที่ยวสำหรับสืบค้นเชิงความหมายที่ตอบสนองความต้องการนักท่องเที่ยว* [วิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี].
- ยุทธพงษ์ สีสากิจไพศาล, ขจีณัฐ เชาวน์ปรีชา, จิรัฐ ชวนชม, ธนัญภัทร์ ศรีเนติยวดี, สฤณี ศรีโยธิน, พิมพ์มาดา วิชาศิลป์, และ พรเพ็ญ ไตรพงษ์. (2567). การเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตรในลักษณะแหล่งเรียนรู้ในจังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารศิลปการจัดการ*, 8(1), 401-417.
- วิมล จิโรธพันธุ์, ประชิต สกฤษพัฒน์, และ อุดม เขยกิจวงศ์. (2548). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. สำนักพิมพ์แสงดาว.
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2563). *ท่องเที่ยววิถีใหม่ ใส่ใจสุขภาพ สไตล์ชาวล้านนา ณ บ้านไร่กองขิง จังหวัดเชียงใหม่*.
<https://cbtthailand.dasta.or.th/webapp/reviewTravel/content/9/>
- อนุวัฒน์ ชมภูปัญญา และ ธนัสถา โรจนตระกูล. (2565). การพัฒนาศักยภาพชุมชนแบบมีส่วนร่วมสู่ชุมชนท่องเที่ยวที่ยั่งยืน. *Journal of Modern Learning Development*, 7(8), 415-430.
- อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. (2564). *เดินป่าศึกษาธรรมชาติ*. <https://www.khaoyainationalpark.com/plan-your-visit/thing-to-do/hiking>
- Kozak, M., Gnoth, J., & Andreu, L. (2010). *Advances in tourism destination marketing: Managing networks*. (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203874127>
- Martha, J. (2019). *Ecotourism and conservation: Challenges and opportunities*. *Journal of Ecotourism*, 18(2), 215-230.
- Polido, H. V. B. (2022). *Types of lodging establishments* [PowerPoint slides]. SlideShare. <https://www.slideshare.net/slideshow/unit-1-topic-2-categories-of-lodging-establishmentspptx/252824065#7>
- Raquel. (2023). *How ecotourism benefits the environment and local communities*. Worldpackers. <https://worldpackers.com/articles/ecotourism-benefits>
- Richards, G. (2007). *Cultural tourism: Global and local perspectives*. (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203826188>

- Satrya, I. D. G., Kaihatu, T. S., Budidharmanto, L. P., Karya, D. F., & Rusadi, N. W. P. (2023). The role of ecotourism in preserving environmental awareness, cultural and natural attractiveness for promoting local communities in Bali, Indonesia. *Journal of Eastern European and Central Asian Research*, 10(7), 1063-1075.
- SDGs Move Team. (2016). *Sustainable Development Goals: SDGs*.
<https://www.sdgmove.com/intro-to-sdgs/>
- The World Tourism Organization. (n.d.). *Ecotourism and sustainable development*.
<https://www.unwto.org>
- Yu, Y., & Yu, Y. (2024). A strategic study on the planning of accommodation facilities in tourist attractions to enhance tourist experience. *International Journal of Hospitality and Sustainable Accommodation*, 45(3), 10–21. <https://doi.org/10.70517/ijhsa4532>
- Zhang, H., Fu, X., Cai, L. A., & Lu, L. (2014). Destination image and tourist loyalty: A meta-analysis. *Tourism Management*, 40, 213-223.